

תאריך עדכון: 03/06/26

סילבוס – תכנית הוראה לקורס התנהגות ארגונית ד"ר קוה דביר - המחלקה לניהול

Organizational Behavior | **55056**

סוג הקורס: הרצאה (בחירה)

שנת לימודים: תשפ"ז סמסטר: א', ימי א' 19:00-21:00 היקף שעות: 2 ש"ס

דואר אלקטרוני: יימסר בשיעור הראשון

שעות-קבלה: בתיאום מראש

אתר הקורס באינטרנט: באמצעות מערכת "למידה" (Moodle) *
<http://lemida.biu.ac.il> * הסבר יינתן בתחילת הקורס!

א. מטרת הקורס : להנחיל את העקרונות הבסיסיים והרלבנטיים לימינו הקיימים בהתנהגויות האדם, הארגון והאינטראקציה ביניהם. מתוך כך נעמיק בתובנות שנצברו עד כה ממחקרים בתחומים ותיקים כגון: הפסיכולוגיה החברתית והארגונית, סוציולוגיה וכלכלה, ומתחומים חדשים יותר: פסיכולוגיה חיובית ומנהיגות, וכל זאת, תוך שימת דגש על דרכי היישום בחיי היום-יום.

ב. תוכן הקורס: התנהגות ארגונית הינו תחום מדעי חדש יחסית במדעי החברה, אשר משלב בין דיסיפלינות שונות, כגון: הנדסה, פסיכולוגיה החברתית-תעשייתית, סוציולוגיה, חקר המנהיגות, מנהל עסקים וכלכלת הפירמה, כשהולדתו בתקופה שלפני מלחמת העולם השנייה. באותה התקופה, הביאה המהפכה התעשייתית לקיומם של מפעלים מרובי עובדים שעיקר עבודתם היה ייצור סדרתי-מאסיבי, ועלה הצורך לבדוק כיצד לייעל את עבודתם לטובת רווחי המפעל. בשנים האחרונות, עם צמיחתם של ארגונים גדולים המעסיקים מאות ואלפי עובדים (העוסקים לא רק בייצור המוני אלא גם בחשיבה ובפיתוח של מוצרי צריכה ושרות, שיווק ומכירות), התחזק הצורך להביא ארגונים להבנה כי העובדים הינם משאב ממדרגה עליונה, ועל-כן יש ללמוד על צרכי השונים ולדאוג לחפיפה מרבית במסגרת האפשר בינם לבין צרכי הארגון, הן על-ידי מיון נכון של העובדים המתאימים לארגון, השמה נכונה לפי אפיוני התפקיד, וטיפול העובד למניעת לחצים ושחיקה.

רמות העיסוק: 1. ברמת המאקרו – על אופיים של מערכות מורכבות ויחסי הגומלין שלהם עם סביבתם. 2. ברמת המיקרו- בדגש על התנהגות האדם המושפעת מהימצאותו בקבוצה ובארגון.

קורס זה הנו למעשה מבוא לתחום ההתנהגות הארגונית, על ביטוייו המקצועיים הרכים – פסיכולוגיה תעשייתית, יעוץ ארגוני ומשאבי האנוש, ומטרתו לחשוף את הלומדים למגוון הנושאים והתיאוריות שהתפתחו בתחום, לבעיות העיוניות והמעשיות שבו, וכל זאת תוך דיון בשיטות החשיבה והמחקר העיקריים שבו.

מהלך השיעורים: שיטות ההוראה ישלבו מצגות שהוכנו על-ידי המרצה, סרטוני המחשה שנבחרו בקפידה ודיונים כיתתיים.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת
1	מבוא: הגדרת התחום; פסיכולוג ארגוני מול יועץ ארגוני; ארגון מהו; ניהול מוטה אנשים או מוטה משימה- היחס הנכון ומחקרי משיגן.	
2	צורות התפישה של הארגון והשפעתם על שיטות הניהול והאינטראקציה: ארגון כמכונה/גוף חי/מח מערכת פשוטה/מסובכת/ מורכבת ולומדת; מערכת פתוחה מול סגורה; תיאוריית הכאוס ואפקט הפרפר;	יחידה 1 התנהגות ארגונית, עמ' 9-34
3	תמורות בתפיסת הארגון והעובד, משלהי המהפיכה התעשייתית ועד לצמיחת תנועת יחסי האנוש בעבודה – מחקרי הות'ורן;	יחידה 2 התנהגות ארגונית, עמ' 43-88
4	מבנה ארגוני תלול-היררכי מול שטוח, יתרונות וחסרונות, תיאוריות ניהול: וובר- הניהול הבירוקרטי אידיאלי מול המעשי. מטרת הארגון ואפקטיביות מול יעילות.	יחידה 2 התנהגות ארגונית-111 .130
5	תורת הפעילות- עמוס כץ; חוקי פרקינסון והעיקרון הפיטרי	העיקרון הפיטרי, מדוע

	העניינים תמיד צולעים.		
6	טיילור- הניהול המדעי; גישת יחסי האנוש; ניתוח עיסוקים והערכתם; תיאוריית XY של מקגרור.	יחידה 5 ניהול משאבי אנוש	
7	למידה ושינוי אצל היחיד והארגון: אצל היחיד- התניה קלאסית ואופרנטית, למידה חברתית, חוללות עצמית, למידה ממודל, ויסות עצמי, הגישה הפסיכן-דינמית וסגנונות הלמידה לפי Kolb.	התנהגות ארגונית- מיקרו, עמ' 19-87	
8	בארגון- שיטת הבנצ'מרק; מודל SWOT. הפסיכולוגיה של ההתנגדות לשינוי- פרופ' פוקס	יחידה 3 התנהגות ארגונית, עמ' 151-178	
9	תיאוריות על מוטיבציה ושביעות רצון בעבודה. מוטיבציה כתגובה לצורך: מסלאו- תיאוריית הצרכים; אלדרפר- ERG; מקלילנד- תיאוריית הצרכים הנרכשים;	יחידה 4 התנהגות ארגונית, עמ' 191-234	
10	שביעות רצון בעבודה -הרצברג- תיאוריית שני הגורמים;	התנהגות ארגונית, מיקרו, עמ' 124-136	
11	מוטיבציה כתהליך: ויקטור ורום- תורת הציפיות אפקט פיגמליון תיאוריית הצבת המטרות של לוק וולאטיס.	התנהגות ארגונית, מיקרו, עמ' 137-158	
12	ניהול על-פי יעדים; תיאוריית ההוגנות של אדמס. הדור החדש של תיאוריות מוטיבציה- ההכוונה העצמית של דיסי וראיין, האוריינטציה למטרה של דווק, תיאוריות ויסות עצמי.	התנהגות ארגונית, מיקרו, עמ' 158-205	
13	סיכום וחזרה לבחינה		

ג. דרישות קדם:

אין

ד. חובות / דרישות / מטלות:

1. עמידה בהצלחה במבחן המסכם ומטלת האמצע.
2. השתתפות פעילה לאורך הסמסטר.

ה. **מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי):** 90% ציון הבחינה + 10% מטלת כיתה בזוגות.

ו. **ביבליוגרפיה:** (חובה/רשות)

מאמרים מז'ורנלים מדעיים בתחום:

Ashkanasy, N. M., & Humphrey, R. H. (2011). Current Emotion Research in Organizational Behavior. *Emotion Review*, 3(2), 214–224.

<https://doi.org/10.1177/1754073910391684>

Luthans, F. & Youssef, C. M. (2007). Positive organizational behavior in the workplace: The impact of hope, optimism and resilience. *Journal of management*, 33, 774-795. DOI: 10.1177/0149206307305562.

Tsui, A. S., Nifadkar, S. S., & Yi, A. (2007). Cross-National, Cross-Cultural Organizational Behavior Research: Advances, Gaps, and Recommendations. *Journal of Management*, 33(3), 426–478.

<https://doi.org/10.1177/0149206307300818>

ספרי הלימוד (textbooks) וספרי עזר נוספים:

1. בר חיים, אי' (2002). התנהגות ארגונית, יחידות 4-1. האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 9-88, 111-234 (חובה)
2. בר חיים, אי' (2005). ניהול משאבי אנוש, יחידה 5. האוניברסיטה הפתוחה. (רשות)
3. וסרמן, וי., אריאלי, ש'., טנא-גזית, אי'. (2023). התנהגות ארגונית – מיקרו, כרך א', פרק 1
4. כץ, עי'. (1975). מבוא לתורת הפעילות: או למה השכן מצליח יותר, הוצאת כרטא. (רשות)

5. נוי, ר. ושות' (1994). הכרה בתרומות אישיות באמצעות תשלום. מאמר שמופיע בניהול משאבי אנוש-לקט מאמרים, האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 35-5. (רשות).
6. סמואל, יצחק. (2012). ארגונים: מבוא לתורת הארגון. הוצאת זמורה-ביתן. (רשות).
7. סמואל, יצחק (2010). פתולוגיה ארגונית, חייהם ומותם של ארגונים. הוצאת הספרים של אוניברסיטת חיפה בשיתוף עם הוצאת ידיעות אחרונות-ספרי חמד. (רשות).
8. פיטר, ג'ל., והאל, ר. (1975). העיקרון הפיטרי, מדוע העניינים תמיד צולעים. שקמונה-חברה להוצאה לאור. (רשות).
9. פרידמן, ש'., רכטר, א'., טוקר, ש'., עמית, ע'. (2023). התנהגות ארגונית מיקרו, כרך ב', פרקים 5-6. למדא – ספרי האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 17-223.
10. פרקינסון, ק, נ. (1960). חוק פרקינסון ועוד עיונים בבעיות מינהל. הוצאת הדר. (רשות).

11. Landy, Frank J., & Conte, J. (2004). *Work in the 21st century: An introduction to industrial and organizational psychology*. Boston: McGraw-Hill. (רשות)

חומר מחייב למבחנים: כל החומרים שיובאו בשיעורים + חומרים שיועלו לאתר הקורס + חומר קריאת החובה.

ז. שם הקורס באנגלית:

Introduction to Organizational Behavior

שנה מהנה ופורייה!